

Monastický život na Srí Lance

Mgr. Zdeněk Trávníček
Podzimní semestr 2007

Kontakt: zdetrav@seznam.cz

Typ studijního předmětu: povinně volitelný

Počet kreditů: 4

Forma výuky předmětu: bloková výuka, 1 přednáška a 1 seminář

Způsob ukončení: kolokvium

Stručná anotace

Kurz nabízí studentům základní informace o současném stavu mnišského společenství (sangha) na Srí Lance. Kurz je zaměřen jednak na problematiku každodenního života mnichů v lesních i vesnických kláštorech a chrámech na Srí Lance, jednak dává současnou situaci do kontextu historického vývoje sanghy a Buddhova učení theravádové tradice vůbec. Jednotlivá témata mnišského tréninku jsou komparována s kanonickými texty, jakož i další dílčí témata jako např. politická a sociální angažovanost buddhistických mnichů. Speciální pozornost je věnována etickému a meditačnímu tréninku mnichů, jakož i rituálům, které upravují interakce mezi mnichy navzájem a vztahy mezi mnichy a laiky. V rámci seminářů jsou analyzovány vybrané části kanonických textů *Tipitaka*, které se týkají mnišského života.

Podmínky k udělení zápočtu:

- Seminární práce nebo esej na zvolené téma
- Závěrečný písemný test

Základní okruhy:

Historie mnišské sanghy na SL

Ranné osídlení a prebuddhistické náboženství, osídlování ostrova indoárijskými kmeny, král Asóka a Mahindova misie na Srí Lance, Anurádhapurské období, období Polonnaruva, období koloniální do pádu Kandyjského království, oživení buddhismu, Buddha Jayanti

Struktura mnišské sanghy

Tři Nikáje, lesní a vesničtí mniši, buddhistické instituce, role kláštera ve společnosti, interakce s laiky, rámec monastického života v lesních kláštorech

Dhamma–Vinaja

Principy Buddhovy nauky, souvztažnost trojího tréninku (*síla-sikkhá*, *samádhi-sikkhá*, *paññá-sikkhá*), meditační praxe, etický trénink, mnišská řádová disciplína

Účel mnišského života – normativní a žitá praxe

Účel mnišského života dle kanonických textů, motivace pro mnišský život u současných mnichů, rituály v každodenním životě mnichů

Politicky a sociálně angažovaní mniši

Trendy současného buddhismu na Srí Lance, sociální angažovanost mnichů, buddhističtí mniši v politice, příčiny sociální a politické angažovanosti mnichů, role sinhálského nacionalismu ve vývoji současného buddhismu na Srí Lance

Základní literatura

- Filipský, J., Knotková-Čapková, B., Marek, J., Vavroušková, S., *Dějiny Bangladéše, Bhútánu, Malediv, Nepálu, Pákistánu a Šrí Lanky*, Praha 2003.
- Fišer, I., *Filosofická koncepce nejstaršího buddhismu*, Praha 1992.
- Fryba, M., *Páli – jazyk, texty, kultura*, Boskovice 2001.
- Lesný, V., *Buddhismus*, Praha 1948, Olomouc 1996
- Nyanaponika Thera, *Kořeny dobrého a zlého. Základy buddhistické etiky*, Praha 2000.
- Nyánatiloka, *Slovo Buddhovo*, Praha 1993.
- Trávníček, Z., „Angažování buddhističtí mniši na Srí Lance – od nibbány k politice“, in: Slobodník, M., Kovács, A. (eds.), *Politická moc verzus náboženská autorita v Ázii*, Bratislava 2006.

Specializovaná literatura

- Bhikkhu Bodhi, „Sangha at the Crossroads.“ *The Buddhist. Special Centenary Issue*, s. 15-21., 1998
- Bhikkhu Nanamoli – Bhikkhu Bodhi, *The Middle Length Discourses of the Buddha. A New Translation of the Majjhima Nikaya*. Kandy: BPS 1995.
- Carrithers, M. (1983): *The Forest Monks of Sri Lanka: An Anthropological and Historical Study*. Delhi: Oxford University Press.
- Filipský, J., Vacek, J., Ašóka, Praha 1970.
- Fryba, M., *Psychologie zvládání života. Aplikace metody abhidhamma*, Brno 1996.
- Gombrich, Richard F. (1991): *Buddhist Precept and Practice*. (2nd ed.). Delhi: Motilal Banarsidass Publisher. (1st published by Oxford University Press, 1971 under the title Precept and Practice)
- Hytych, R., *Dovedně žitá přítomnost nese příjemnou budoucnost: sociální reprezentace smrti u populací theravádových mnichů a jejich podpůrců na Srí Lance*, diplomová práce, FSS MU Brno 1994.
- Kornfield, J., *Living Buddhist Masters*, Kandy 1977.
- Lužný, D. (2000): *Zelení bódhisattvové. Sociálně a ekologicky angažovaný buddhismus*. Brno: Masarykova univerzita.
- Mahási Sayadó, *Meditace všímavosti a vhledu. Základní a pokročilé stupně*, Praha 1993.
- Mahási Sayadó, *Pokrok v pěstování vhledu. Pojednání o buddhistické meditaci*, Praha 1997.
- Narada Mahá Théra, *Buddha a jeho učení*, Olomouc 1998.
- Nyanaponika Thera, *Jádro buddhistické meditace*, Praha 1995.
- Nyanaponika Thera, *Abhidhamma Studies*, Kandy 1998.
- Nyanaponika Thera – Bhikkhu Bodhi, *Numerical Discourses of the Buddha. An Anthology of Suttas from Anguttara Nikaya*. New Delhi: Vistaar Publications 2000.
- Nyanatiloka Mahathera, *Guide Through the Abhidhamma-Pitaka*, Kandy 1983.
- Nyánatiloka, *Buddhist Dictionary*, Kandy 1970.
- Nyanasatta Thera, *Základy buddhismu*, Praha 1992.
- Perera, H.P., *Buddhism in Sri Lanka. A Short History*, Kandy 1998.
- Ratnapala, Nandasena, *The Beggar in Sri Lanka*. (2nd revised ed.). Ratnalana: Vishva Lekha Sarvodaya Publisher 1999. (1st published 1976)
- Snelling, J., *The Buddhist Handbook. A Complete Guide to Buddhist Schools, Teaching, Practice, and History*, Rochester, Vermont 1991.
- Seneviratne, H. L. (1999): *The Work of Kings*. Chicago: University of Chicago Press.
- Tambiah, S. J. (1992): *Buddhism Betrayed? Religion, Politics and Violence in Sri Lanka*. Chicago: University of Chicago Press.
- Tambiah, S.J., *Sri Lanka – ethnic fratricide and the dismantling of democracy*, Chicago, London 1986.
- Trávníček, Z., *Leopold Procházka. První český buddhista*, Brno 2002.
- Werner, K., *Náboženské tradice Asie. Od Indie po Japonsko*, Brno 2002.
- Winternitz, M., *History of Indian Literature II*, Delhi 1983.